

Хто визволиться сам, той вільний буде,
Хто визволить кого, в неволю візьме.

Лесь Українка

Українська духовність —
безсмертна!
Україна — свята!

Титул без діла — це ніщо,
а діло без титула є ділом.

Г. Сковорода

«Кожний думай, що на тобі мільонів стан
стоїть, що за долю мільонів мусиш дати
ти одвіт...»

Шукайте правди і нею живіть!

І. Франко

Боріться — поборите!

«В своїй хаті своя правда,
і сила, і воля».

Т. Шевченко

СВІТ БЕЗНАЧАЛЬНИЙ

Григорій Сковорода
ПЕРЕТВОРЕННЯ ВІЧНЕ

Рік XIV, ч. 56 СІЧЕНЬ — БЕРЕЗЕНЬ, 1994

КВАРТАЛЬНИК

Видає громада Лесі Українки
Української Національної Віри
Reformed Ukrainian Native Faith Inc.
P. O. Box 206
Etobicoke, Ont. M9C 4V3
Canada

Дажбожа Відправа відправляється кожної
неділі о 11-ій годині ранку, у Святині Дажбожій
при вул. 626 Биргемторп Ровд, Етобіко
(Торонто), Онтаріо. Духовник — Володар Гайдайтук
626 Burnhamthorpe Rd. tel.: (416) 622-4809
Etobicoke (Toronto), Ont. M9C 2Y8

В ПОШУКАХ ІСТИНИ

ПОГЛЯД ІЗ СУЧАСНОТІ В МАЙБУТНЄ ЧЕРЕЗ МИНУЛЕ

Людам властива допитливість. Але той, хто хоче знати майбутнє, ризикує втратити спокій. Тому в кожного народу існують свої власні вірування, котрі служать орієнтирами історичного поступу, джерелом духовності, без якої нації загрожує виродження.

Відомо, що людина, постарівши, прагне повернутись до могил рідних предків. Тут особливо важливо не втратити нагоди, бо через обмаль часу вона може не повторитись. Враховуючи це, збереглися роди, вік яких нараховує сотні років. Ось чому є й цілі народи, історія яких налічує тисячі років.

А де виток сучасного українства?

Було це так давно, що ми не можемо собі цього уявити. За благословінням Дажбога Лада народила Оранту. Було це в неділю. Тому ми і святкуємо цей день щотижня.

Оранта, викохавшись, народила Оря. Мужніючи, він, за благословінням Оранти, побував на берегах усіх великих річок, що й нині існують в Україні. Тоді вона називалася Оріяною.

Зверніть увагу: Оранта, Орь, Оріяна. В цих іменах і назві є спільний корінь «ор». І цей же корінь мають слова «орач», «орати». За велінням Дажбога Оранти було суджено стати Берегинєю українців. А Ореві — їх родоначальником, прабатьком. Оріяна ж, згодом — Русь, нині — Україна, була обдарована Дажбогом найродючішою у світі землею.

Саме в цьому знаходиться пояснення, чому українці, незважаючи на свої інші різноманітні природні багатства, продовжують залишатись орачами, хліборобами. Цю справу саме праукраїнці започаткували тисячі років тому. А вже потім вона поширилася серед інших народів. І сьогодні в усіх хлібосіючих країнах світу серед фермерів є українці.

За благословінням Оранти одружився Орь із Лелею їх діти стали родоначальниками українських племен. У різний час їх була різна кількість. І називалися вони народами-сусідами по-різному.

З української землі постійно везли хліб і мед до не завжди вдячних сусідів. Такою була воля Дажбога, бо наші предки не завжди зважали на прабатьківські закони. Від цього потерпали всі.

Та час нашої покути минув. Тепер ми маємо усвідомити причину і наслідок бездержавного страждання орійців-русинів-українців.

Завдяки молінням Оранти духовний вогонь не згасав у душах народних лицарів. І він горітиме вічно в надрах незнищенної української духовності. Оранта, Орь і Леся, інші наші славні предки, завжди будуть нам, українцям, надійними провідниками.

Сьогодні важко українству. Тому варто нагадати, що безвір'я чи зневіра — це прямий шлях до гріха. Якби не було теміні, ми б не раділи світлові. Якби не існувало зла, ми б не розуміли добра.

В усьому треба зважати на свої власні розум і силу, дані нам нашими предками. Все нині робиться з волі Оранти, благословенної Дажбогом і Ладом, які ведуть нас через очищення до єдності. Саме в ній наша сила, що нині дається вірою в Оранту і Україну.

А ще витримка і розсудливість допоможуть нам. Людські прокляття гнітять душу. Тому вона

622 college st.
M6G 1B6
Jan Tushko
7250010

стає кволою. Особливо не варто заклинати іменем Бога, бо самі станемо вразливими до супротивних прокльонів.

Туга за Божественною суттю завжди має жити в людській душі. Оранта дає людині совість, яка є часткою всесвітнього сумління, що допомагає відчувати могутність і мудрість Дажбога, жертвність Лади, доброту Оря і ласку Лелі.

Ми завжди вільні у своїй вірі Оранті й завжди пригночені, якщо по нашій землі топчеться ворог, що зневажає Берегиню, образ якої надихає кожного свідомого українця. Про знамениту ікону Оранти Київської відомо не лише православно віруючим. Знає широкий загал і про те, що в Україні традиційно існує культ Богородиці. І нині досить популярною є Берегиня.

В будь-який час різними людьми по-своєму розумілося поняття про істину та основу буття. Але незмінним залишається сподівання на Божу допомогу, якщо керуються здоровим глуздом. Бо і найфантастичніша людська уява не знає більшої потуги.

Нехтувати цією обставиною є щонайменше легковажним. Однак — як маємо скористатись цією надзвичайною силою?

Сучасна Україна — християнська. Точніше — християнсько-атеїстична. Дають про себе знати не тільки крайні погляди, а й дії не лише у міжконфесійних суперечках. Українське православ'я, що є наймасовішим віросповіданням у нашій державі, через втручання протиукраїнських сил із зовні, замість об'єднання, з двох розкололося на три напрямки. Вкрай хворобливо християнами сприймається відродження праукраїнських вірувань. Прихильники ж первісних богів не дуже схильні до врахування змін останнього тисячоліття.

Свідомі українці мають керуватись поміркованістю і традицією орієнтування на Берегиню — покровительку, опікунку і захисницю українців, враховуючи всі історичні етапи, пережиті українством. Нинішні українці — не формальні християни чи архаїчні язичники. Патріоти України виступають за об'єднання всіх українців на основі їх національної духовності як у старих, так і нових формах, що відповідають нашим традиційним звичаям, які витримали випробування часом.

Незважаючи на сьогоднішні непрості обставини, а тим більше — на бурчання бездуховних людей стосовно виниклих труднощів, а вони — тимчасові, Україна нині має вибір. Зокрема — в духовному плані. А це особливо важливо, бо кризові явища в екології та економіці є похідними морального стану в суспільстві. Без віри чи впевненості на людину справді чекають великі неприємності так само, як і від зазнайства, самовпевненості й узагалі упереджених поглядів.

Як би хто сьогодні не ставився і до язичества, і до християнства, обидва ці світогляди залишаються глибоко закоріненими у свідомості кожного українця. Якщо він, навіть, вважає себе атеїстом, а українству одвічно притаманне прагнення до незалежності в усьому, — звідси постійні прояви індивідуалізму і, поряд з гумором, журби за невловимим і потаємним. Українець вперто остерігається ризику, хоч він і обіцяє не безпідставну вигоду. Забобонна обережність в пошуку посприяла українству в збереженні своїх

прадавніх надбань, щоправда значною мірою деформованих і збіднених сусідніми насильницькими впливами.

Географічні та історичні обставини постійно змушують українців опинятись над прірвою своєї духовної загибелі. Однак їх менталітет допомагає вихити і у видозміні основному — власному «я». Яскравим прикладом цього є шлях, пройдений українством протягом своєї історії під різними назвами — Оріяна, Русь, Україна. Проте на одній і тій же території, з якої українців витиснути не вдалося нікому, незважаючи на часті й масові вторгнення ближніх і дальніх сусідів та їх жорстокість у відповідь на завзятий опір українства. Щоправда, відомі і його періодичні хвилі розселення по чужих землях.

Нині Україна переживає черговий період докорінної перебудови з метою відродження своєї національно-духовної самобутності. Процес цей відбувається досить складно, проте невідвратно. Умови сьогодення такі, що в небуття вимушений відходити не лише атеїзм зі своїм вульгарним розумінням навколишнього світу, а й формальне християнство, що продовжує розколюватись на все нові угруповання й напрямки, хапаючись для свого порятунку й за ідеї, що суперечать основним засадам християнського віровчення.

За таких обставин усе настирливішим стає потяг людей, спонукуваним духом своїх предків, до прадавніх національних духовних витоків, які ніколи не пересихають, а лише замулюються внаслідок протиприродних суспільних явищ у вигляді як не омани, так насильства. Отже, визріли умови і настав час для очищення своїх рідних духовних джерел. Але й тут завдяки людській гріховності й упередженості виникає немало штучних перепон. Вони не здатні зупинити закономірний поступ природного розвитку. Однак деформувати чи загальмувати його можуть, що нині й спостерігається серед українства.

Таким чином, голос предків, що його чуємо в наших невмирущих народних піснях, кличе нас оглянутись. І дух предків, що невидимо, проте відчутно й постійно витає поміж нас, теж спонукає до повернення нашого зору назад.

Чи не протиприродно це все?

Ні, якщо мати на увазі уточнення своїх орієнтирів, а не рух назад. Пройдене, яким воно би не було, залишиться все тим же. А прийдеши буде справді для нас бажаним, якщо ми, правильно зорієнтувавшись, таки підемо далі вперед. Архаїчне язичество навечно залишилося в минулому. Не може втішити сьогоднішнє розбурхане українство і християнство, котре деформувало нашу національну духовність. Тимор воно тримається лише завдяки формальній традиції, шлях якої в тисячу років на українській землі устелений не стільки добродійністю й узагалі здоровим глуздом, скільки чварами, обманом і насильством.

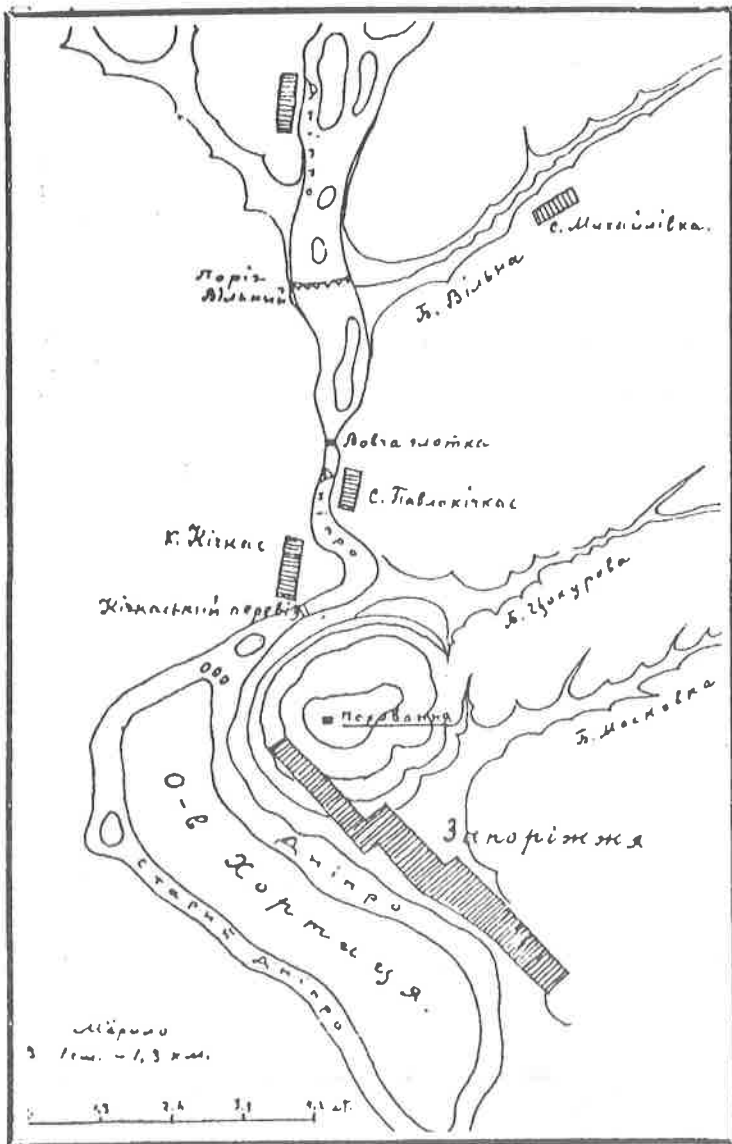
Українське духовне поле засівалося і чистим національним зерном, і насінням з облудними та іншими отруйними домішками. Проростало і давало врожай те й інше. Більше того, і споживалося все. Отже, неякісний, забруднений харч доволі позначився на нашому здоров'ї. І якщо здоровий дух — у здоровому тілі, то якою може бути духовність українства в зруйнованій екологічно та економічно Україні?

Тоді що — для українства настає «кінець світу»?

Ні й ще раз ні! Благословенна Дажбогом Оранта (вона ж — Березиня) веде українство через очищення до духовної єдності, внаслідок якої настає і матеріальне благополуччя.

Біймося опинитись поза опікою Оранти і духа наших славних предків.

дух. Володар Лещенко

дошок і в такому вигляді, за збройною охороною перевезено вантажним автотом до Дніпропетровського. Тут, в Дніпропетровському Краєвому історично-археологічному музеї особлива комісія обережно розібрала увесь скарб, записуючи кожну річ в протокол та реєстр. Після того всі речі було кілька разів фотографовано.

В скарбі виявилось: коло 50 залізних стремен, коло 20 залізних удел, також пряжки, кільця тощо від кінських уборів. »-3 пари стремен та удел були орнаментовані срібною та золотою насічкою. Далі в скарбі було до 1,500 золотих речей, майже виключно у вигляді бляшок та грудочок від стопленого металу. Бляшки всі були орнаментовані різними візерунками, найбільш півкулевими опуклинами (зерню), та пороблені штампом. Форму мали також неоднакову. Найбільш — круглі опуклі та продовгасті, іноді з заокругленим одним коротким кінцем. Всі ці бляхи та бляшки уявляли собою прикраси до кінських та людських убань з ременю, на зразок тих мідних наборів на кінську шлею, що досі роблять цигани, козаки роблять такі убори на уздечки з срібла, а на Кавказі носять ремінні пояси з такими ж бляшками. Поміж золотими бляхами були й золоті кільця та обійми піхов від шабель. Була також широка та довга золота смуга, прикрашена рослинним орнаментом — обклади верхньої частини сагайдаку. Були й менші золоті платівки, також орнаментовані, можливо обклади луків, сидел та іншого військового приладдя. Майже всі ці речі мали сліди перебування в огні, а багато речей було деформовано стопленням, у вигляді шматочків золота та крапель. Зі срібних речей прегарної цілоти виявився чималий срібний орел, вилитий з топленого металу та оброблений карбиком. Ноги орла обкручувала гадюка, яка підводилася головою до грудей орла і гризла його в серце. Відома з античного світу алегорія — боротьба сили та хитрости. На верхній частині лівого крила знаходилося кругле візантійське клейно. На грудях чималими літерами вирізано напис «ПЕТРОУ». Без сумніву, цей орел уявляв собою вершок стяга (signum) когорти якогось візантійського войовника — може командира імператорської гвардії. Друга також пластична фігура, того ж призначення, уявляла собою лева, решта ж була стоплена. Крім того, було чимало частково стоплених, або поламаних — срібних речей, з яких більшість — церковне начиння: кадила, чаші, дікоси і т.п. Деякі речі не було визначено взагалі, оскільки весь матеріал не було науково оброблено.

(Далі буде)

Вітаємо всіх Вас зі світлим святом Весни — Великоднем! Бажаємо Вам єднаючої духовної сили і віри в славне майбутнє святої нашої України!

Ой, ти Сонечко праведне, засвіти, засвіти,
Землю-матінку пригорни, пригорни.
Весну-Ладу запали, запали,
Лихі сили віджени, віджени...

План місця Святославової могили

Проф. д-р Михайло Міллер «Старожитності»

Продовження.

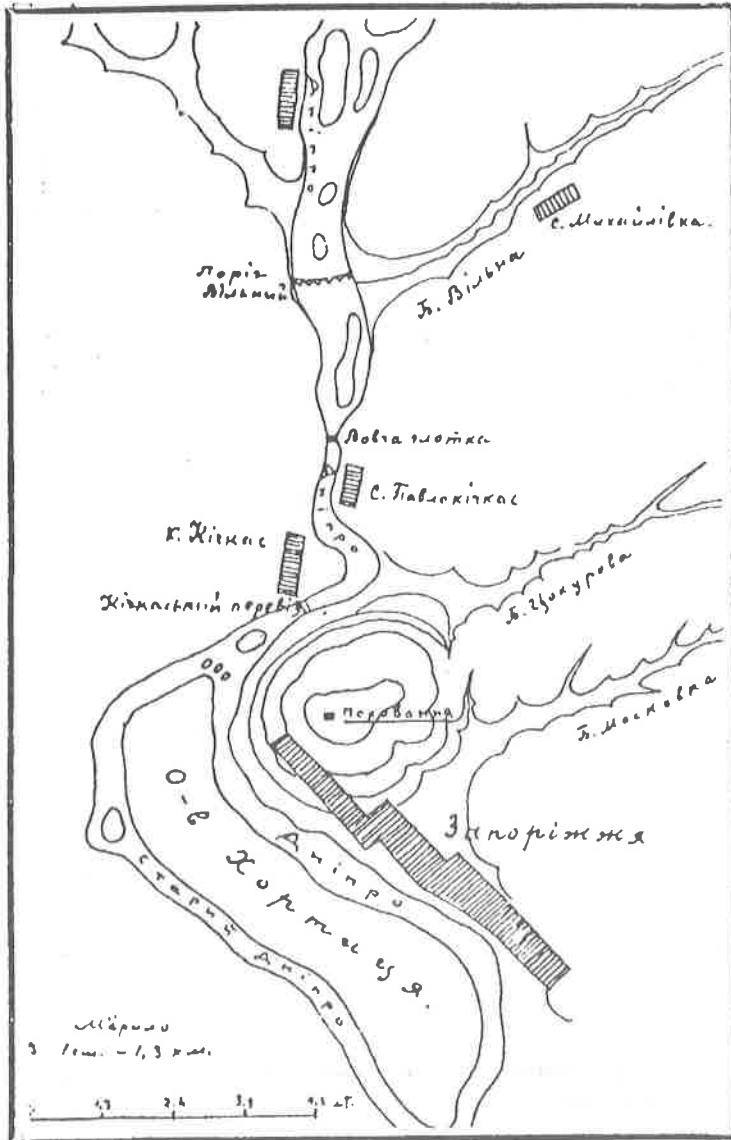
В лінії того ж кола знайшовся і самий «Кічкаський скарб». На глибині лише 20 см. від поверхні, під час розкопів з'явилися держакі трьох залізних шабель давнішого типу, що стреміли сторч. Як виявилось надалі, в цьому місті в свій час було викопано циліндричну яму, діаметром коло 70 см. та глибиною коло 90 см. Цю яму було цілком забито великою кількістю металевих речей, які було проткнуто зверху наскрізь трьома шаблями. Відтак скарб був заворожений і шаблі мали охороняти його. Поміж залізними речами скарбу, по місцях блищало золото. Скарб було вирізано цілком і нерухомо, переміщено в відповідну велику скриню з грубих

Тоді що — для українства настає «кінець світу»?

Ні й ще раз ні! Благословенна Дажбогом Оранта (вона ж — Берегиня) веде українство через очищення до духовної єдності, внаслідок якої настає і матеріальне благополуччя.

Біймося опинитись поза опікою Оранти і духа наших славних предків.

дух. Володар Лещенко

План місця Святославової могили

Проф. д-р Михайло Міллер «Старожитності»

Продовження.

В лінії того ж кола знайшовся і самий «Кічкаський скарб». На глибині лише 20 см. від поверхні, під час розкопів з'явилися держакі трьох залізних шабель давнішого типу, що стреміли сторч. Як виявилось надалі, в цьому місті в свій час було викопано циліндричну яму, діаметром коло 70 см. та глибиною коло 90 см. Цю яму було цілком забито великою кількістю металевих речей, які було проткнуто зверху наскрізь трьома шаблями. Відтак скарб був заворожений і шаблі мали охороняти його. Поміж залізними речами скарбу, по місцях блищало золото. Скарб було вирізано цілком і нерухомо, переміщено в відповідну велику скриню з грубих

дошок і в такому вигляді, за збройною охороною перевезено вантажним автотом до Дніпропетровського. Тут, в Дніпропетровському Краєвому історично-археологічному музеї особлива комісія обережно розібрала увесь скарб, записуючи кожен річ в протокол та реєстр. Після того всі речі було кілька разів фотографовано.

В скарбі виявилось: коло 50 залізних стремен, коло 20 залізних удел, також пряжки, кільця тощо від кінських уборів. »-3 пари стремен та удел були орнаментовані срібною та золотою насічкою. Далі в скарбі було до 1,500 золотих речей, майже виключно у вигляді бляшок та грудочок від стопленого металу. Бляшки всі були орнаментовані різними візерунками, найбільш півкулевими опуклинами (зерню), та пороблені штампом. Форму мали також неоднакову. Найбільш — круглі опуклі та продовгасті, іноді з заокругленим одним коротким кінцем. Всі ці бляхи та бляшки уявляли собою прикраси до кінських та людських убань з ременю, на зразок тих мідних наборів на кінську шлею, що досі роблять цигани, козаки роблять такі убори на уздечки з срібла, а на Кавказі носять ремінні пояси з такими ж бляшками. Поміж золотими бляхами були й золоті кільця та обійми піхов від шабель. Була також широка та довга золота смуга, прикрашена рослинним орнаментом — обклади верхньої частини сагайдаку. Були й менші золоті платівки, також орнаментовані, можливо обклади луків, сидел та іншого військового приладдя. Майже всі ці речі мали сліди перебування в огні, а багато речей було деформовано стопленням, у вигляді шматочків золота та крапель. Зі срібних речей прегарної цілоти виявився чималий срібний орел, вилитий з топленого металу та оброблений карбиком. Ноги орла обкручувала гадюка, яка підводилася головою до грудей орла і гризла його в серце. Відома з античного світу алегорія — боротьба сили та хитрости. На верхній частині лівого крила знаходилося кругле візантійське клейно. На грудях чималими літерами вирізано напис «ПЕТРОУ». Без сумніву, цей орел уявляв собою вершок стяга (signum) когорта якогось візантійського воєвника — може командира імператорської гвардії. Друга також пластична фігура, того ж призначення, уявляла собою лева, решта ж була стоплена. Крім того, було чимало частково стоплених, або поламаних — срібних речей, з яких більшість — церковне начиння: кадила, чаші, диски і т.п. Деякі речі не було визначено взагалі, оскільки весь матеріал не було науково оброблено.

(Далі буде)

Вітаємо всіх Вас зі світлим святом Весни — Великоднем! Бажаємо Вам єднаючої духовної сили і віри в славне майбутнє святої нашої України!

Ой, ти Сонечко праведне, засвіти, засвіти,
Землю-матінку пригорни, пригорни.
Весну-Ладу запали, запали,
Лихі сили віджени, віджени...

ТАРАСОВІ ШЛЯХИ

I ВТЕЧА ВІД ДЯКА

Дяк давно вже намагався
Тарасові списать спину,
«Гонорар» нехай, приймає
За мальовану картину.

Літній день. Була субота.
П'яний дяк припливсь до хати
І почав, на лаву ставши,
В миснику різок шукати.

А горілка своє робить,
Скошує лякові ноги,
Лантухом важким п'яниця
Звалюється до підлоги.

Увірвавсь терпець Тарасу
Від побоїв та наруги,
Він рішивсь відрахувати
Різок кілька для п'янюги.

«Жить в п'яниці я не можу,
Треба кудись утікати,
До диякона в Лисянку
Піду вчитись малювати».

Вранці небо загорілось,
Деркачі трохтіли в полі,
А Тарас пустивсь в дорогу,
Щоб шукати щастя-долі.

Проминав ліс гупалівський,
Минувшини свідок слави,
Коли наші гайдамаки
Били панів і карали.

При шляху стрункі тополі,
Стоять верби на долині.
Чи є краще де на світі,
Як у нас на Україні?

На обрії ліс синіє
І гуляє вітер в полі,
Йде Тарас і поспішає,
Хоч часу в нього доволі.

Не стовпів-підпорів неба
Йде тепер Тарас шукати,
Чумаки в дім не підвезуть,
Не зустрине рідна мати.

Йде Тарас у світ широкий,
Йде шукать своєї долі
І душею він боліє,
Що народ живе в неволі.

Тут кургани, там могили,
Сумно якось, не весело,
Там палаці стоять пишні,
Тут куняють вбогі села.

У темряві, мов в тумані,
Привидом снуються люди,
Злидні, нужда, всяке горе
Розпаношились тут всюди.

Йде Тарас відомим шляхом,
Що ішли ним гайдамаки,
Йде у світ він поміж люди,
Щоб навчитись малювати.

Чи знайде він що шукає?
Чи всміхнеться його доля?
Чи пропаде він у світі,
Як билина серед поля.

II В ЛИСЯНЦІ

Ось Тарас уже в Лисянці,
В одну хату він заходить,
Про навчання живописне
Із дияконом говорить.

«Вчитись, диякон каже,
Не так легко кріпакові.
Та якось то воно буде,
Щоб лиш були ми здорові.

Єсть у тебе іскра божа,
Може виб'єшся у люди,
Молись богу, будь смиренний,
То художник з тебе буде.

Ось тут в кухні будеш спати,
А там — вчитись малювати,
За науку мусиш, хлопче,
В господарстві помагати».

В майстерні ікон силенна
І всі вони в ореолі,
Про таке число Тарасу
І не снилося ніколи.

Галерея тут цілая
Угодників всяких божих,
Бородатих, безбородих
І на себе не похожих.

Було кілька богородиць
І дівиць простоволосих,
Кілька святих Миколаїв
В сандалах і зовсім босих.

І почав Тарас навчатись...
Від світанку до смеркання
Годував корови, свині,
Не торкався до малювання.

В коновках носив він воду,
Аж коромисло вгиналось,
Малював він лише в мріях,
В сні малювання ввижалось.

Господарить дні за днями,
Відпочить часу немає,
Як обійде всю худобу,
Фарбу в плитах розтирає.

В снах малює степ, леваду
І Оксану чорнооку,
Яка пелюстком любові
В серце врзалась глибоко.

Дні минають, з ними й ночі,
Несуть долю нещасливу,
Тарас вже переконався,
Що утік з дощу під ринву.

Увірвавсь терпець Тарасу,
Він зібравсь одної ночі,
Взяв з собою свій клучочок,
Пішов дальше в світ за очі.

Опинивсь на роздоріжжі:
«Ну й куди тепер, козаче?»
«До дяка у Тарасівку!» —
Серце підказує й плаче.

III У ХІРОМАНТА

Тарасівський дяк-учитель
Малював святі ікони,
Був також і хіромантом —
Ворожить вмів на долоні.
До Тараса він озвався:

«Покажи-но, хлопче, руки,
А я тобі зараз скажу,
Чи ти здібний до науки».

Простяг Тарас ліву руку,
Дяк йому: «Не прись у люди,
Бо ні маляра із тебе,
Ні теж бондаря не буде.

Ось ця лінія — Меркурій,
Що Венеру просікає...
Таланту у тебе, хлопче,
Й за копійчку немає!»

Потемніло в очах хлопцю,
Стали ноги теж дрижати,
Мов із проклятого місця,
Вибіг швидко він із хати.

Хіромантія не вдалась,
В яку дяк так щиро вірив.
Та не знав, що був у нього
Славний геній України.

IV ПОВЕРНЕННЯ

Вийшло хлоп'я з Тарасівки,
Що ж йому тепер робити?
У батьківській хаті пекло
Та прийдеться у ній жити.

Вдома дід, брати і сестри.
«Якось воно там ще буде,
Може рідні чим допоможуть
Вибитися мені в люди».

Вернувся він додому гостем
І зробив із будня свято
Та не довго так тривало,
Мачуха — не мама й тато.

Хлоп'я ще не відпочило,
Мачуха знайшла роботу:
Пасти вівці у громаді,
Щоб не було тут клопоту.

Лиха доля не скупилась.
Пастухом орла зробила,
Та немає в світі сили,
Щоб зв'язала йому крила.

Він з силою Прометея
Завтра зірветься до льоту,
Панам, царям і сатрапам
Внесе в'язанку клопоту.

V ГРОМАДСЬКИЙ ЧАБАН

Ходив в світ людей шукати,
Щоб його в дечім навчили,
Люди дали, що в їх силі:
Чабаном його зробили.

Зустрічав щодня схід сонця
На вигоні між вівцями,
Від роси й жаркої спеки
На ногах ятрились рани.

Через плече у Тараса
Перевішена торбина,
В ній — папір і Скворода,
Шматок хліба й цибулина.

Ходив часто на могилу,
Своїм думам давав волю,

А вони разом з вівцями
Бродили в широкому полію.
Думи ці були дитячі,
Змістом вже були глибокі,
Із зародком ембріона
На Кобзаря, на Пророка.
Думи ці росли, міцніли,
Скрізь де лихо панувало.
Майбутньому Кобзареві
Літ тринадцять вже минало.

VI ОСТАННЯ ЗУСТРІЧ

Біля грядок на городі
На тин сперлася Ярина,
Мандрівника угледіла,
Руку д' чолю приложила.
Подорожний наблизився:
Зняв бриль, низько поклонився:
«Здрастуй, сестронько Ярино!»
Звучав його голос мило.

Кинулась сестра до брата:
«Братіку Тарасе милий!
Та я тебе не пізнала...
Який день у нас щасливий!»
Зайшло сонце, заховалося,
Черета вернулась з поля,
В небо вплив білолиций,
Засвітилися ясні зорі.

А на призьбі коло хати
Сестра з братом розмовляли,
Про життя своє взаємно
По черзі розповідали.
Повідав Тарас Ярині:
«Скоро зникнуть пани-дуки,
І на волі будуть жити
Твої діти і онуки!»

Радісно було почути
Ці слова сестрі Ярині,
Не знала, що за два роки
Стріне брата в домовині.
Аскольд Турія

I В КАНАДІ ДОЛЯРИ НА ДЕРЕВАХ НЕ РОСТУТЬ

Охорона життя — одна з найактуальніших проблем сучасності, яка набуває дедалі більшого й більшого економічного і соціального значення в житті всього людства. Це було особливо важливо під час Другої світової війни, коли у вирі бурхливих подій поставало категоричне: життя або смерть. Напевно, кожен обрав би життя. Всі, в тому числі і я, під час тих бурхливих подій шукали виходу із цього неймовірного становища, аби залишитися серед живих. Старався уникати бійки, сварки, обходив десятими дорогами несприятливі пригоди. Та це не допомогло мені досягти якихось глобальних змін на краще у своєму житті.

Війна погнала блукати по світу. Спочатку мене, підлітком сімнадцяти років, забрали німці працювати на рейх. Не я один був такий, нас було тисячі, котрі працювали в Німеччині напівголодними й холодними. Та, як мовиться у народному прислів'ї, всьому приходить кінець. Були важкі часи, коли під вибухами вогненних бомб лежали мертві люди

покотом, багато хто без рук, ніг чи голови. Лежали, наче шматок закривавленого м'яса. Минулося й це. Війна закінчилася. Постав вибір: йти на Батьківщину або світ за очі. Рідна земля, рідний край були найдорожчі у світі, бо за них мільйони людей віддали у жертву богам війни найдорожче — своє життя. Європа після Другої світової війни залишилась не більше, як руїною.

Уявляв, що могло статися з рідним селом, будівлі якого були вкриті соломою. Адже камінні будівлі погоріли. Уявляв, що й рідний край після війни залишився руїною, оскільки битви переважно відбувались на теренах України. Надходили чутки, що німецькі монстри цілі села палили разом з населенням. Важко було здогадатися в фашистській неволі, на чужій землі, чи залишились у цілості мій рідний край, рідне село. Все було невідомо. Доходили до нас чутки й про те, що на рідній землі людей, котрі працювали на ворога і залишились живими, жорстоко карали, позбавляли життя. Щоб уникнути такої долі, дав волю ногам і пішов світ за очі, за гори високі й води широкі.

Час пролітав блискавицею. У мандрах постарів, посивів, як голуб. Надалі, коли вивився із сил і мандри були вже не можливими, осів у далекій Канаді. Канада — це збір різних національностей. Вона приймала кожного, хто просив місця для проживання. Таке місце одержав і я. Тяжкою працею досяг куцих фінансів, одружився, разом з дружиною купили будиночка, щоб дожити віку. Важкою працею здобувався кожен доляр, а інфляція пожирала багато заробленого. За те, що сьогодні коштувало один доляр, завтра вже доводилося платити один долярі 20 центів. 30 років тому будиночок коштував 18 тисяч долярів. Сьогодні такий же коштує 180 тисяч долярів. Чимало людей на Україні думають, що доляри в Канаді чи США ростуть на деревах. Воно зовсім не так. На доляр треба важко працювати, й чужі держави нас не мали б цікавити. Більше нас має цікавити своя держава, в якій живемо, де коріння пущене з діда-прадіда. Трагедія нашого народу та, що на престолі чернець вгодований сидить і кров'ю людською шинкує, як писав Тарас Шевченко, і як воно є й насправді. Дороги належної немає, в чужовірні церкви золотом блищать. Чому ті гроші не дати на розбудову належних доріг, на належний шматок хліба народові? Тоді можна і церкву якусь побудувати, якщо комусь свідомо чи несвідомо забagnetься поклонитися ченцеві. Бо ні хрест, ані інші символи не дадуть нам права бути господарем на рідній землі. Ці символи, які поневолюють український народ, нам не потрібні. А потрібно свої символи піднімати з намулу, відкривати дерев'яні олтарища і відродити праукраїнський дух, дух рідних предків.

Преса заповнена наріканням, ніби в усьому винний уряд, Верховна Рада. А хто знаходиться у Верховній Раді? Люди совісті чи люди злоби? Злобних треба попросити залишити кабінети, а чесні мають вести народ до кращого майбутнього.

Я стою на колінах перед Дажбогом і Україною. І прошу добрих і совісних володарів України, як писав Тарас Шевченко: «Схаменіться, люди, бо лихо вам буде».

Володар Гайдаичук

Хто визволиться сам, той вільний буде,

Хто визволить кого, в неволю візьме. Леся Українка

В КАТАКОМБАХ

(Уривок)

А мало нас погинуло даремне,
кривавих жертв усім богам неправим,
та й гине досі за того царя,
що, кажеш ти, на рабство осудив нас?
Хто зміряв шлях, обставлений хрестами,
що ми, раби, одвіку перейшли?
Хто зважив кров, що досі ще не впала
на голову катів, а все тяжить
на дітях тих замучених героїв?
По тій крові, немов по багрянці,
простеленій для кесарських тріумфів,
пройшла богів фаланга незчисленна
з землі на небо. Доки буде слатись
під ноги їм, тиранам безтілесним,
богам безкровним, неживим примарам
живої крові дорога порфіра?
Своєї крові я не дам ні краплі
за кров Христову. Якщо тільки правда,
що він є бог, нехай хоч раз проллється
даремне божа кров і за людей.
Мені дарма, чи бог один на небі,
чи три, чи триста, хоч і міради.
За жодного не хочу помирать:
ні за царя в незнаному едемі,
ні за тиранів на горі Олімпі,
нікому з них не буду я рабом,
доволі з мене рабства на сі світі!

Леся Українка

«Ти в руїнах тепера, єдиний наш храм,
Вороги найсвятіше сплямили,
На твоїм олтарі неправдивим богам
Чужоземці вогонь запалили».

Леся Українка

ПОЖЕРТВИ:

П. Коваль — 30.60; Б. Хабленко — 19.25; Д. Сердюк — 19.25; М. Д. — 20; Т. Нарожняк — 25; Ю. Марчак — 18.95; В. Гайдайчук — 40; П. Білик — 40; І. Розумінський — 40; Ю. Гавриш — 20; О. Степанюк — 40; П. Груш — 38.50; Б.М. Тарасюк — 12.30; П. Пасіч — 26.20; П.О. — 20; М. Семенець — 18; А. Фень — 35; В. Мельник — 38.40; М. Дубенко — 15; І. Зінченко — 13; Б. Гриняк — 20; Л. Гайдайчук — 10; О. Смит — 10; В. Щербатюк — 10; Л. Гач — 10; Ф. Гайовий — 19.50; В. Козовські — 13.

Всім жертводавцям щира подяка!

Пожертви урядово є звільнені від податку, на що видаємо сумарні поквітовання в кінці року (при потребі — видамо відразу).

ПРИСТОСУВАВСЯ

В червоному кріслі просидів Степан
П'ятнадцять літ. Сміється: «З'їли, свині?!
Сьогодні не товариш я, а пан:
Над кріслом давнім — прапор жовто-синій».
Він потайки аж плеще у долоні:
«Усе — для мене і для зятя й доні.
При владі й далі я, Селюк Степан.
Колись мене із неповаги паном
Сусід назвав, — давно вже він пропав
Десь у в'язниці, у краю незнанім.

Було б тоді товаришем назвати,—
Можливо, не потрапив би за ґрати...
На виборах візьму я знову гору:
Ніщо мені — невдахи-демократи, —
Моя грошва до серця їх пригорне.
Тепер на них мені вже наплювати. —
У мильній бульці — райдушні їх пляни.
Усіх тих плянів і за мить не стане, —
Вони лиш на папері грандіозні.
А сила ж — наша. Ми ж бо — мафіозі!»

М. Черняк

ЧЕРГОВА ОКУПАЦІЯ, ЧИ ТІЛЬКИ ДУРІЙКА МОСКОВСЬКИХ ХАМІВ?

Продовження

— А ти що, в солдати збираєшся, з одного котелка кашу з москалями споживати?

— Тобі жарти, а он на Гречках в крамниці хліб вже коштує тисячу карбованців-купонів. Навіть паршивої камси і на понюх нема.

— На хліб тобі Кравчук виплатив наперед 16 тисяч карбованців-купонів, а смердючої камси ти, мабуть, у своєму житті ще не споживала, бо в Есмані для холодівчан ще ніколи свіжої риби не бракувало і не бракує.

— Нехай подавиться тими своїми тисячами проклятий Кравчук! Зіпсував нам наше життя тою дурною Україною! Навіщо було відділятися, коли ми спокійно жили? Відділилися, тепер і чекай, Зінко, як день так і ніч, ніби віл обуха на бойні.

Переконувати старшу розгнівану жінку, що наразі на жодну війну з москалями не заноситься, годі. З голоду, навіть тоді, коли в крамниці не буде хліба за жодну ціну, вона не околє, бо в неї, так само, як і в її сусідів, картопля і городина вродила дорідна і вистачить не тільки для неї та її чоловіка, але буде чим нагодувати кабанця. Корові та теляті вистачить сіна напевно. Курей, гусей та качок в неї та сусідів-холодівчан по вулиці ходять стадами та на плаву по Есмані. Риба в Есмані також до весни ще не переведеться. Але це даремно! Зінка добре пам'ятає свого батька Сергія, що дався намовити зятеві комуністові Куликові взяти по «благословенню» Суботи в німців рожевий папірець і бути задоволеним владою над хуторянами і корисним більшовицькому підпіллю. Зінчин батько майже три роки годував мірчуком з господарського млина на Пирошанській греблі «нахлібників» Коржа з Райкому та Міськкому, але, щоб замести сліди співпраці більшовицького підпілля з німецькою окупаційною владою, «велика шишка» партизанського з'єднання ім. Сталіна Іван Ковбаса замордував Зінчиного батька ще перед звільненням Сіверщини Червоною Армією, разом з хазяїном Коржем. Зінка добре знає, що співпраця з «ворогом» «забвению не подлежит», а ворог для неї Кравчук та самостійна Україна. Бо й спорудження шибениці та стовба ганьби на майдані у Вороніжі розпочалося за Суботиної «України».

У селі Клишках розміщується радгосп ім. Шевченка (не ім. Шевченка). Контора радгоспу — досить чималий двоповерховий будинок. Обліковий відділ радгоспу розміщений у великій кімнаті першого поверху. В обліковому відділі працює з півдесятка молодих молодичь та дівчат. Навпроти вхідних дверей відділу на стіні висить, вже добре занечищений мухами, чималого розміру портрет Карла

Маркса, Енгельса та Леніна. До бороди Енгельса прикріплена шпилькою календарного типу чимала ікона Богоматері Марії з Її сином Ісусом в неї на руках. Поєднання таких «божеств» викликало в мене зацікавлення.

— До якої ж оце ви, дорогі мої землячки, тепер молитесь? — питаюся в працівниць радгоспного відділу обліку.

— До якої ж — до обох, — обізвалась молодичка, що сиділа за столом під «іконами». — Тепер вже не вгадаєш, яку вішати зверху, а яку знизу. Вчора роз'єднувалися, сьогодні поєднуються. Вчора ще співали «Ще не вмерла...», а сьогодні вже потрібно співати «Со духами упокой...». Тут у нас як на довгій ниві кущохвостому — з цього кінця б'ють, з того кінця стріляють.

— Заперечувати молодичці не підстави. До морального й умового роздвоєння люди прийшли не з вдасної волі і не від спокійного, задоволеного та надійного життя. З цього кінця били комуністи, з того «стріляють» спекулянти з непостійними цінами, а посередині «куцому» і хвоста відрубують...

Над вхідними дверями будинку Клишківської пошти висить нова вивіска українською мовою: «Відділ Зв'язку Міністерства України». У приміщенні чимале скупчення селян, бо відділ зв'язку, окрім поштових справ, заступає в селі відділ банку, касу соціального забезпечення тв фінансовий відділ сільради. Навпроти дверей високо на стіні висить новопофарбована широка дошка і на ній прикріплена з блискучого металу (або старанно почищеного) силуетка німецького платного шпигуна і «пламенного» вождя пролетарської революції в Росії Володьки Ульянова-Леніна.

— О! — не витримало моє здивування сказати вголос, побачивши блискучу подобу Володьки, мабуть скопійовану з силуетки, що недавно висіла на куртині кону в залі засідань Верховної Ради СРСР в Кремлі. — Тут «ікона» Володьки оновила.

— А как же, — обізвалась молода молодичка із-за прилавка. — Нас лєнінська ідея обогачаєт. Ми верни его ідеалам.

— Тобто. — не стримався я від посміху. — Якщо знову запанують ідеї Володьки в Клишках, то й червоний терор відновите?

— Нужно будет — Нужно будет — рука не здригнот! — відповіла впевнено молодичка.

— От такої! — вигукнув я зненацька, але потім прикусив собі язика. «У Клишках, — вже подумав собі нишком, — потрібно багато рота не роззявляти про Україну та за Україну, а то кому-не-кому, а моїй милій дружині Петрівні прийдеться як «куцому» на довгій ниві. Якщо за мою «зраду родині» її змолоду не причепили на шибениці, то тепер на старість почеплять».

У Вороніжі пошта міститься все ще в тому будинку, що збудувало місцеве «Земство» для обслуги поштових кур'єрів з кінською упрягою. На будинку жодної ознаки немає, що це «Пошта», «Відділ зв'язку» чи якась державна установа. «Ікон» по стінах також немає. Колись ця кімната була перегороджена прилавком впоперек, а тепер вповодж. За прилавком дві старші молодички, одна зайнята фінансовими справами, а біля неї в черзі щось з півдесятка старших жінок, а друга відає поштовими справами, але тільки в міжчасі, бо має ще два інші обов'язки — доглядати досить проворного і неслухня-

ного внука років трьох-чотирьох та торгувати свіжою рибою в сусідній кімнаті.

Почекавши щось з півгодини на поштову обслугу, я поцікавився не так зайнятістю цієї бабусі-молодиці, як свіжою рибою.

— Риба то у вас з Воронізького ставка?

— Та ви що? — обурилася на мене бабуся-молодиця. — З неба впали? Де у чорта у Вороніжі могла завестись риба? У Вороніжі скоро не побачите й дохлого kota з хвостом, не те що риби! Забачалось галичманам самостійної України, то тут тепер як з голоду не поколіємо, то видушать нас, як рудих мишей у пустій stodолі. Хто таке бачив, хто таке чув, щоб кілограмова хлібина коштувала тисячу карбованців. Де тих грошей тепер взяти? Чим будемо дітей годувати? Якимось голодомором нас лякають. Баки (мозок, думку) минулим забивають. Навіщо нам знати, що було колись, коли тепер по крамницях полиці порожні. Потрібно нам тої дурної самостійної України, коли кишки марш грають?

Пояснювати розгіваній і зайнятій аж трьома справами бабусі-молодиці, що жодного поновного голодомору не передбачається і мабуть вже ніколи не буде, доки сонце світитиме і українська земля родитиме жито, пшеницю та всяку пашницю. Що її та її внука ніхто не збирається винишувати як рудих мишей у пустій stodолі, до того ж українська «stodola» цього року, як ніколи перед тим, не пустує, — у приміщенні державної установи зовсім безпідставно, а до того, бабуся-молодиця має аж три обов'язки...

Від будинку пошти, де приміщується Воронізька Селищна Рада Народніх Депутатів, півкілометра досить рухливого відтинку шляху. Приблизно посередині цього відтинку чи то в каналізацію чи в підземний хід колишнього воронізького укріплення провалилася діаметром з один метр кругла діра, глибиною щось метрів трьох чи чотирьох. Літом минулого року діра була обведена зеленою гілкою з неподалекої тополі, відламаного якоюсь сумлінною людиною. Цього літа діра поширшала, правдоподібно, зламаними колесами автомашин і немає жодного позначення чи перестороги, незважаючи на те, що мимо неї щоденно проїжджають вантажні й пасажирські автомашины, ходять малолітні діти до школи ім. Панька Куліша, та не без того й чоловіки та жінки на підпитку з недалекого шинку. Що робить дорожній відділ, підпорядкований Селищній Раді Народніх Депутатів, — потрібно тільки дивуватися. До того, у Вороніжі шляхи, дороги та вулиці повибивані глибокими вибоїнами і позаливані дощовою водою, ніби колгоспні ставки. У Шостці, Кролевці, Знотопі і навіть в селі Клишках я зустрічав дорожні бригади, що дрібним камінням та піском засипали лопатами вибоїни на шляхах, дорогах та вулицях, а у Вороніжі, окрім качок та гусей, жодного робітника дорожньої бригади не зауважував при праці. Немає у Вороніжі відповідних робітників для дорожньої бригади, чи Рада Народніх Депутатів вимерла з голоду?

— Ні, воронізькі народні депутати Селищної Ради, — кажуть, — люди живі і здорові і навіть вирішили новий шинок будувати у Вороніжі.

На роздоріжжі колишнього Путівельського шляху, а тепер вулиці Леніна, та Клишківської доро-

ги козацьким родом Писаревичів була збудована перша християнська святиня — церква св. Трійці у Вороніжі. Церква була збудована з дерев'яних брусів, без жодного залізного цвяха, яка з часом постаріла і потребувала капітального ремонту або перебудови. Попи сусідніх парафій, Спаської та Микільської, домовились між собою поділити парафію устарілої церкви св. Трійці і намовили парафіян Троєщини продати свою устарілу церкву св. Трійці на паливо вороніжцям, а вторговані гроші позичити Микільській парафії для надбудови другого поверху над церквою св. Миколи, для престолу св. Михайла. Після закінчення надбудови Свято-Миколаївської церкви, спільними зусиллями трьох парафій — Троєцької, Спаської та Миколаївської, мали спорудити цегляну церкву св. Трійці, для троєщан. Така була умова між попами та парафіянами, але... Але Микільський та Спаський попи згодом змінили думку, парафіяни пошкодували грошей, події в Російській імперії пов'язались з війнами та революціями, і троєщани залишилися без своєї власної церкви.

До початку перебудови народнього на соціалістичний лад, згідно плянів Першої п'ятирічки, троєщани на місці, де стояла церква св. Трійці (цвинтарі), утримували капличку та огорожу навколо кладовища. Під час виконання плянів чергових п'ятирічок, у троєщан не було часу, спроможності, а то й сміливості думати про спорудження церкви. Німецька окупація та післявоєнне відновлення віровизнань громадян «Союзу нерушимого, республік свободних» троєщанам надхнення на будову церкви не дали, але влаштували базар на цвинтаріщі церкви св. Трійці та кладовищі, місці вічного спочинку їхніх Предків, — не дозволили.

«Союз нерушимий» рухнув в небуття, але Селищна Рада Народніх Депутатів залишилася зі своєю антинародньою й антивіроісповідною ідеологією. Якись невідомі вороніжцям ділки-спекулянти домовилися з «нерушимими Народніми Депутатами» (чи тільки з їхньою «Радою») про будовання на цвинтаріщі св. Трійці та кладовищі біля нього корчми з модерним дискоцентром, або словами старших вороніжців — місця розбрату й розгулу. Дільці-спекулянти вже поспішили, без більшого розголосу, покопати рови під основу корчми та дискоцентру, повикидавши кістки покійників на смітник. Вороніжці троєщани, довідавшись про нагле богохульство ділків-спекулянтів, коли проходять мимо, відвертають обличчя, нишком перехрестившись, але поскаржитися навіть «своїм» народнім депутатам бояться.

— Як то у вас у Вороніжі могло дійти до такого богохульства? — питаюся першого зустрічного вороніжця, що йшов протилежною стороною колишнього Путивельського шляху, а сьогодні вулицею ім. Леніна.

— Питай у Кравчука, — відповідає вороніжець не зупиняючись. — Він усамостійнився, а не ми. Були «залежні», то хоч знали до кого можливо поскаржитися, а тепер кожен спекулянт начальник і стрілячку в кишені носить. Роззяв рота — куля може в потилицю вилетіти.

І справді, до кого сьогодні можна звернутися зі скаргою або хоч запитати: хто й навіщо руйнує господарство України? Навіщо залякує нарід, озлоблене його, кепкує з народньої волі та бажання, 8

безчестить його почуття, його святині, — місця вічного спочинку його Предків?

Я більш ніж переконаний, що це робиться не для добра народу України, не для його користі, безпеки та добробуту, не для майбуття наших нащадків і не для радощів нашої багатострадної Матері-Батьківщини.

Перебуваючи два тижні у Вороніжі та його околицях, з кожним наступним днем мені все ясніше привиджувалася зловіща осінь 1941 року. Все виразніше й виразніше відчувався зловіщий дух людо-ненависників Суботи, Яловенка, Коржа та райкомовців з міськкомовцями, тільки що ще бракувало шибениці та стовба ганьби на воронізькому майдані.

Мої дорогі, трудолюбиві, розважні, благочестиві та свідомі сіверяни-вороніжці! Ви — безпосередні нащадки світлоумних Предків-Мізенців, що створили для світової цивілізації колесо зі спицями, зігнули лука, нап'яли тетиву і пустили стрілу у звіра для поживи і в недруга для спокою життя. Ви запрягли коня у віз і повезли над Ганк свою пісню, свою музику, календар та своє розуміння життя і пошани Богів. Ви навчилися споруджувати оборонні споруди і навчили інших. Стіни Трої і коловий вал вашого міста Вороніжа — це їхній світлий ум і зусилля. Ваші світлоумні Предки, впливаючи Осотою та Есманню в Десну і потім на широкі води Дніпра-Славути, досягли далеких обривів Чорного моря, розвозячи по світі свої знання, свій хист, традиції, культуру.

Між Вашими світлоумними Предками були співці-боїни, поети, письменники, учителі, мужі науки, культури, мистецтва, відважні оборонці прав і волі.

Чому ж Ви тепер принудили, принишкили, озлилися, озлилися, нарікаєте на людей, на свою долю, на Бога, або безпорадно розводите руками?

Наш дорогий земляк і недалекий наш попередник Панько Куліш, ніби передбачаючи сьогоднішнє наше і нашої Батьківщини-України становище, у поемі «Великі проводи», пісня третя, написав:

Давно, давно таких річей

Не чула Україна:

До землі всіх прихилила

Лихая година.

Поглядає брат на брата,

А батько на сина:

Чи вже справді підніметься

Уся Україна?

Чи вже справді розкуються

Невольникам руки?

І визволять батьків сини,

А дідів унуки?

А хіба ми, вороніжці, не сини своїм батькам,
і дідам не унуки?!
Грицько Сірик

В справах Рідної Віри просимо телефонувати на: 1 (416) 622-4809.

Бібліотека відкрита в неділю від 10.30 ранку і в середу від 7.30 до 9 вечора.

Редакція залишає за собою право виправляти й скорочувати надіслані матеріали.

Статті, підписані прізвищем чи ініціалами автора, не завжди є висловом становища Редакції.

